

รายได้และต้นทุนในการดำเนินงาน

ในการดำเนินธุรกิจโดยทั่ว ๆ ไป ก้าวไรเป็นสิ่งที่แสดงถึงความสามารถของธุรกิจว่าจะสามารถดำเนินการต่อไปได้หรือไม่ แต่ในกรณีของธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ ซึ่งเป็นโครงการที่กรมปศุสัตว์รับผิดชอบดำเนินงานเพื่อสนองพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก้าวไรไม่ใช่สิ่งสำคัญที่จะตัดสินว่ากิจการนั้นควรแก่การดำเนินงานต่อไปหรือไม่ เพราะการดำเนินงานของธนาคารโค-กระบือฯ มีจุดมุ่งหมายสำคัญคือ การให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ยากจนด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน 4 วิธีดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 4 หน้า 39 อย่างไรก็ตามแม้ว่าก้าวไรจะไม่ใช่สิ่งสำคัญสำหรับกิจการประเภทนี้ แต่การดำเนินงานก็จำเป็นต้องมีก้าวไรบ้างเพื่อให้กิจการสามารถดำรงอยู่ได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องอาศัยเงินทุนและสัตว์จากการรับบริจาคตลอดไป และเพื่อให้สามารถขยายงานต่อไปได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจที่จะศึกษา รวบรวมข้อมูลทางด้านต้นทุนการดำเนินงานและอัตราค่าบริการในปัจจุบัน เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์และประเมินผลการดำเนินงานของธนาคารโค-กระบือฯ

ประเภทของรายได้และต้นทุน

1. ประเภทของรายได้ รายได้ของธนาคารโค-กระบือฯ แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ
 - 1.1 รายได้จากค่าเช่าซื้อโค กระบือ หมายถึง รายได้ที่ได้รับจากการให้เช่าซื้อโค กระบือ โดยกำหนดราคาค่าเช่าซื้อโคกระบือตามราคาตลาดสำหรับการซื้อขายโค กระบือโดยทั่วไป และให้เกษตรกรผ่อนชำระใน 3 ปีโดยไม่คิดดอกเบี้ย ปัจจุบันธนาคารโค-กระบือฯ ยังไม่เริ่มให้บริการด้านนี้
 - 1.2 รายได้จากค่าเช่าโค กระบือ หมายถึง รายได้ที่ได้รับจากการให้เช่าโค กระบือ โดยกำหนดอัตราค่าเช่าตัวละ 700 บาทต่อปี ทั้งนี้ธนาคารโค-กระบือฯ ได้กำหนดอัตรา

ค่าเช่าจากการพิจารณาจากอัตราค่าเช่าของเอกชนทั่วไปซึ่งอยู่ในช่วงระหว่าง 1,750-3,500 บาท โดยกำหนดให้ต่ำกว่าแล้วจึงทำการสอบถามเกษตรกรประกอบการพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง ธนาคารโค-กระบือฯ เห็นว่า อัตราค่าเช่าที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเหมาะสมที่สุดเพราะเป็นอัตราที่เกษตรกรส่วนใหญ่ เห็นพ้องว่าสามารถจะจ่ายชำระได้โดยไม่ลำบากนัก และธนาคารโค-กระบือฯ ก็ยังมีรายได้พอที่จะ ขยายงานต่อไปได้

1.3 รายได้อื่น ๆ หมายถึง รายได้ที่ธนาคารโค-กระบือฯ ได้รับนอกเหนือไป จากรายได้ที่เกิดจากการดำเนินงานโดยตรง ได้แก่ รายได้จากการขายซากสัตว์ และดอกเบี้ยเงิน ฝากธนาคาร เป็นต้น

สำหรับรายได้ประจำปี 2524 ในบัญชีรายรับ-รายจ่ายของธนาคารโค-กระบือฯ มี เพียงรายได้อื่น ๆ คือ

รายได้จากการขายซากสัตว์	140	บาท
ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร	118,237.14	บาท

ส่วนรายได้จากค่าเช่ากระบือ ยังไม่มีการเรียกเก็บเพราะยังไม่ครบกำหนดชำระ ตามสัญญาเช่า

2. ประเภทของต้นทุน ด้วยเหตุที่ธนาคารโค-กระบือฯ เป็นโครงการที่จัดตั้งขึ้นเพื่อ ส่นองพระราชดำริ การดำเนินงานจึงมีลักษณะเป็นแบบกึ่งราชการกึ่งการกุศล ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการดำเนินงานจะพยายามใช้จากเงินงบประมาณที่กองต่าง ๆ ในกรมปศุสัตว์ได้รับ สำหรับราย ค่าใช้จ่ายที่ปรากฏในบัญชีรายรับ-รายจ่าย สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2524 มีเพียง

ค่าซื้อกระบือ 1 ตัวที่จังหวัดกระบี่	5,300	บาท
ค่าพิมพ์ใบรับเงินบริจาค	9,000	บาท

การจำแนกต้นทุนในการดำเนินงาน

เนื่องจากในปัจจุบันธนาคารโค-กระบือฯ ได้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกร ผู้ยากจนโดยการให้เช่ากระบือเพื่อใช้งานเป็นจำนวน 138 ราย มีเกษตรกรเพียง 1 รายที่จังหวัด

กระป๋องที่ได้รับความช่วยเหลือโดยการให้อิมกระป๋องเพื่อทำการผลิตเมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2524 ดังนั้นในการวิจัยจะทำเพียงการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านต้นทุนการดำเนินงานเพื่อเปรียบเทียบกับอัตราค่าเช่าที่ทางธนาคารโค-กระบือฯ กำหนดไว้เท่านั้น

ในทางปฏิบัติธนาคารโค-กระบือฯ ไม่ได้บันทึกค่าใช้จ่ายทุกประเภทเป็นต้นทุนในการดำเนินงาน ในที่นี้จะขอจำแนกค่าใช้จ่ายที่ควรนำมาคิดเป็นต้นทุนในการดำเนินงานเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. ต้นทุนการให้เช่่ากระบือ หมายถึง ต้นทุนที่เกิดขึ้นเนื่องจากการค้นหาและนำกระบือให้เกษตรกรเช่า ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดู และค่าขนย้ายกระบือ เป็นต้น
2. ต้นทุนในการบริหาร หมายถึง ต้นทุนที่ช่วยให้การให้บริการเป็นไปโดยสะดวก ได้แก่ เงินเดือนเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน ค่าวัสดุสำนักงาน เป็นต้น

1. ต้นทุนการให้เช่่ากระบือ ได้แก่

1.1 ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูกระบือ ในการศึกษาค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูกระบือ ได้เลือกใช้สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์หีบกวาง จังหวัดสระบุรีเป็นตัวอย่าง เพราะมีจำนวนสัตว์ของธนาคารโค-กระบือฯ มากกว่าแหล่งฝากเลี้ยงอื่น ๆ คือมีจำนวน 91 ตัว จากจำนวนสัตว์ที่ฝากเลี้ยงทั้งหมด 113 ตัว หรือประมาณ 80.53% ของจำนวนสัตว์ที่ฝากเลี้ยงทั้งหมด (จากบัญชียอดสัตว์ของธนาคารโค-กระบือฯ ประจำเดือนกันยายน 2524) ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูกระบือ ประกอบด้วย¹

1.1.1 ค่าอาหารหญ้าหรือหญ้า หมายถึงค่าใช้จ่ายในการจัดทำแปลงหญ้าและค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษา มีดังนี้

ก) ค่าใช้จ่ายในการเตรียมดิน เป็นต้นทุนที่เกิดขึ้นในตอนเริ่มทำแปลงหญ้า แยกเป็น

¹ สัมภาษณ์ นิตินัน อ่อนหวาน, หัวหน้าสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์หีบกวาง จังหวัดสระบุรี, 9 พฤศจิกายน 2524

ค่าไถ 120 บาทต่อไร่

ค่าพรวน 80 บาทต่อไร่

ค่าปรับพื้นที่เพื่อให้เหมาะกับการทำแปลงหญ้า 80 บาทต่อไร่

ข) ค่าแรงในการปลูกหญ้าไร่ละ 50 บาท (จ่ายเป็นการเหมา)

ค) ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาแปลงหญ้า ในการใส่ปุ๋ยและรดน้ำแปลงหญ้า โดยการสูบน้ำจากบ่อบาดาลขึ้นมาใช้ (ยกเว้นในฤดูฝน) คิดเป็นจำนวนเงินโดยเฉลี่ยไร่ละ 200 บาทต่อเดือน

หมายเหตุ ไม่คิดค่าพันธุ์หญ้า เพราะไม่สามารถหาราคาซื้อขายทั่วไปได้ เนื่องจากหน่วยงานของกรมปศุสัตว์จะแจกจ่ายพันธุ์หญ้าให้กับบุคคลที่ต้องการตัดทำแปลงหญ้าโดยไม่คิดมูลค่าและเพื่อเป็นการให้ต้นทุนการผลิตใกล้เคียงกับผู้ตัดทำแปลงหญ้าเองโดยทั่วไป

ค่าใช้จ่ายในการเตรียมดินและค่าแรงในการปลูกหญ้าเป็นรายจ่ายลงทุน จะต้องตัดจำหน่ายเป็นรายจ่ายประจำงวดบัญชีตามอายุการใช้งานของแปลงหญ้านั้น ซึ่งแปลงหญ้า 1 ไร่สามารถใช้ได้นาน 6 ปี (ถ้าบำรุงรักษาดี) และให้ผลผลิตคือ หญ้าประมาณ 2 ตันต่อไร่ต่อการตัด 1 ครั้ง ใน 1 ปีสามารถตัดหญ้าได้ 8 ครั้ง

ตารางที่ 1 แสดงการคำนวณต้นทุนการผลิตหญ้าต่อไร่ต่อปี

หน่วย : บาทต่อไร่

	จำนวนเงินในเวลา 6 ปี	จำนวนเงินต่อปี
ค่าใช้จ่ายในการเตรียมดิน :-		
ค่าไถ 120.00		
ค่าพรวน 80.00		
ค่าปรับพื้นที่ให้เหมาะกับการทำแปลงหญ้า 80.00	280.00	46.67
ค่าแรงปลูก	50.00	8.33
ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษา		2,400.00
รวมต้นทุนการผลิตหญ้าต่อไร่ต่อปี		2,455.00

$$\begin{aligned} \text{ปริมาณหญ้าที่ตัดได้ทั้งสิ้นต่อไร่} &= 2,000 \times 8 = 16,000 \text{ กิโลกรัมต่อปี} \\ \text{ต้นทุนการผลิตหญ้าต่อหญ้า 1 กิโลกรัม} &= \frac{2,455}{16,000} = 0.1534 \text{ หรือประมาณ } 0.15 \text{ บาท} \end{aligned}$$

1.1.2 ค่าอาหารแร่ธาตุ ในแต่ละปีผู้เลี้ยงจะเสียค่าอาหารแร่ธาตุสำหรับโค กระบือเฉลี่ยตัวละ 50 บาท¹

1.1.3 ค่าจ้างคนเลี้ยง หมายถึง ค่าจ้างที่จ่ายให้กับคนงานในการเลี้ยงดูโค กระบือ และทำความสะอาดคอก โดยได้รับค่าจ้างเดือนละ 1,080 บาท และคนงาน 1 คนสามารถดูแลกระบือได้ 50 ตัว

รูปที่ 5 ผู้งโคที่สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์หีบกวาง จังหวัดสระบุรี

¹สัมภาษณ์ ถวัลย์ วรรณกุล, นายสัตวแพทย์ 6 กองบำรุงพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์, 22

1.1.4 ค่าวัคซีนและยาถ่ายพยาธิ ค่าวัคซีนสำหรับป้องกันโรคเฮโม-เรสิก เชฟดิซีเมีย ราคาดีดละ 2 บาท ในการฉีด 1 ครั้งต่อ 1 ตัว โดยฉีดปีละ 2 ครั้ง ส่วนค่ายาถ่ายพยาธิเฉลี่ยตัวละ 20 บาท สำหรับการถ่ายพยาธิ 2 ครั้งต่อปี

ดังนั้นในแต่ละปี จะเสียค่าวัคซีนและยาถ่ายพยาธิสำหรับกระบือ 1 ตัว เป็นเงิน 24 บาท (ธนาคารโค-กระบือฯ ยังคงต้องรับผิดชอบดูแลเรื่องสุขภาพของสัตว์ แม้ว่าสัตว์นั้นจะอยู่ในความดูแลของเกษตรกรที่ได้รับความช่วยเหลือก็ตาม)

1.1.5 ค่าเสื่อมราคาโรงเรือน หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่คำนวณขึ้นจากการใช้โรงเรือนในการเลี้ยงโค กระบือ โดยปกติการปลูกสร้างสถานที่เลี้ยงโค กระบือจะขึ้นอยู่กับผู้เลี้ยง ถ้าเป็นเกษตรกรธรรมดาจะเสียค่าใช้จ่ายเพียงประมาณ 2,000 บาทสำหรับการเลี้ยงโค กระบือ 1 ตัวแต่จะได้ออกที่ไม่แข็งแรงทนทานนัก เนื่องจากแหล่งฝากเลี้ยงสัตว์ของธนาคารโค-กระบือฯ เป็นของรัฐบาลโรงเรือนจึงสร้างอย่างแข็งแรงถาวร พื้นทซีเมนต์ หลังคามุงด้วยสังกะสีหรือกระเบื้อง จึงมีราคาสูงประมาณ 200,000 บาทต่อ 1 หลังและสามารถเลี้ยงโค กระบือได้ 40 ตัว โดยคิดค่าเสื่อมราคาโรงเรือน 5% ต่อปี

1.1.6 ค่าเสื่อมราคากระบือ กระบือเปรียบเสมือนเครื่องจักรที่ธนาคารโค-กระบือฯ ลงทุนซื้อมาเพื่อให้เกษตรกรเอาไว้ใช้งาน ดังนั้นจึงควรคิดค่าเสื่อมราคากระบือเป็นต้นทุนในการให้เอาในทำนองเดียวกับการคิดค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ถาวร โดยคำนวณดังนี้

$$\text{ค่าเสื่อมราคากระบือ} = \frac{\text{มูลค่ากระบือ}}{\text{ช่วงอายุการใช้งาน}} \text{ บาทต่อปี}$$

จากการสำรวจหาราคาเฉลี่ยกระบือ (ขนาดใหญ่) ที่เกษตรกรขายได้ในปี 2524 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปรากฏว่ามีราคาเฉลี่ยตัวละ 7,140 บาท ซึ่งกระบือดังกล่าว (อายุประมาณ 3-4 ปี) พร้อมทั้งจะใช้งานได้ ในการศึกษานี้จะใช้มูลค่ากระบือโดยเฉลี่ยนี้ในการคำนวณค่าเสื่อมราคากระบือ และกำหนดช่วงอายุการใช้งานของกระบือแต่ละตัวไว้ 10 ปี (จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ที่มีความชำนาญเรื่องกระบือ)

1.2 ค่าขนย้ายกระบือ หมายถึง ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการขนย้ายกระบือ จากแหล่งฝากเลี้ยงหรือสถานที่ที่ได้รับบริจาคไปยังสถานที่ที่จะทำการมอบสัตว์ให้กับเกษตรกร

1.2.1 ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง หมายถึง ค่าน้ำมันดีเซลที่ใช้สำหรับรถบรรทุกในการขนส่งสัตว์ น้ำมันดีเซลมีราคาเฉลี่ยต่อลิตร 7.39 บาท (ราคาตามประกาศของรัฐบาลในปี 2524) และใช้น้ำมันประมาณ 8 กิโลเมตรต่อลิตร (จากการสอบถามเจ้าหน้าที่หน่วยรถยนต์ กรมปศุสัตว์)

1.2.2 ค่าเบี้ยเลี้ยงคนขับรถ วันละ 90 บาท (รวมค่าเช่าที่พัก)

1.2.3 ค่าเบี้ยเลี้ยงเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมรถ วันละ 130 บาท โดยใช้เจ้าหน้าที่ 1 คนในการควบคุมรถ 1 คัน (รวมค่าเช่าที่พักสำหรับข้าราชการระดับ 3 และระดับ 4)

1.2.4 ค่าเสื่อมราคารถบรรทุก หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่คำนวณขึ้นจากการใช้รถบรรทุกในการขนส่งสัตว์โดยใช้รถบรรทุก 6 ล้อ ราคาประมาณคันละ 250,000 บาท และคิดค่าเสื่อมราคา 20% ต่อปี

1.2.5 ค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมและบำรุงรักษารถบรรทุก หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซม ค่าน้ำมันหล่อลื่น ค่าอะไหล่อุปกรณ์ และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการบำรุงรักษารถบรรทุกให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้

2. ต้นทุนในการบริหาร ได้แก่ ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ซึ่งเป็นส่วนที่ช่วยให้การดำเนินงานของธนาคารโค-กระบือฯ เป็นไปโดยสะดวก การแยกต้นทุนในการบริหารว่าส่วนใดเป็นค่าใช้จ่ายของการให้บริการประเภทใดไม่สามารถทำได้อย่างถูกต้อง แต่ถ้าต้องการแยกค่าใช้จ่ายดังกล่าวออกเป็นต้นทุนของการให้บริการแต่ละประเภทก็ย่อมทำได้โดยใช้หลักเกณฑ์หนึ่งเป็นเกณฑ์ในการตัดสิน เช่น ใช้จ่ายจำนวนโค กระบือเป็นเกณฑ์ เป็นต้น อย่างไรก็ตามตัวเลขที่คำนวณได้จะเป็นเพียงตัวเลขโดยประมาณเท่านั้น

ต้นทุนในการบริหาร แยกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

2.1 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน ประกอบด้วย

2.1.1 เงินเดือนของคณะกรรมการบริหารและคณะกรรมการส่วนท้องถิ่น รวมทั้งเจ้าหน้าที่พิมพ์ดีด 1 คนและคนขับรถ 1 คน โดยนำมาตัดสินเป็นต้นทุนในการบริหารตามหลักเกณฑ์ที่เหมาะสม คือ ชั่วโมงทำงานเพื่อธนาคารโค-กระบือฯ ของเจ้าหน้าที่แต่ละคน แต่เนื่องจากไม่สามารถหาจำนวนชั่วโมงทำงานเพื่อธนาคารโค-กระบือฯ ของแต่ละคนได้โดยถูกต้อง

ในที่นี้จะขอใช้หลักเกณฑ์ในการจัดสรรคือ ปริมาณงานที่ทำเพื่อธนาคารโค-กระบือฯ โดยคิดเทียบเป็น อัตราร้อยละของปริมาณงานที่ทำทั้งหมดทั้งนี้จะคำนึงถึงระยะเวลาในการดำเนินงานเพื่อธนาคารโค-กระบือของแต่ละคนด้วย

2.1.2 ค่าใช้จ่ายสวัสดิการ ได้แก่

ก) เงินช่วยเหลือบุตร หมายถึง เงินที่ทางราชการช่วยเหลือเป็น ค่าเลี้ยงดูบุตรให้แก่ข้าราชการ ในข้อแม้ว่าบุตรที่มีสิทธิจะได้รับเงินช่วยเหลือต้องอยู่ในเกณฑ์ต่อไปนี้

- เป็นบุตรที่เกิดจากการสมรสตามกฎหมาย
- เป็นบุตรบุญธรรมตามกฎหมาย
- มีอายุไม่เกิน 15 ปี

โดยให้เงินช่วยเหลือเดือนละ 50 บาทต่อบุตรที่มีสิทธิ 1 คน

ข) เงินช่วยการศึกษาบุตร หมายถึง เงินที่ทางราชการจ่ายช่วยเหลือเป็นค่าเล่าเรียนบุตรให้แก่ข้าราชการที่มีบุตรทุกคนและบุตรที่อยู่ในเกณฑ์ที่จะได้รับสิทธิต้องเป็นบุตรที่มีลักษณะเช่นเดียวกับบุตรในข้อ ก)

ค) ค่ารักษาพยาบาล หมายถึง เงินที่ทางราชการจ่ายช่วยเหลือให้แก่ข้าราชการ เมื่อยามเจ็บไข้อย่างตัวข้าราชการหรือครอบครัว ซึ่งได้แก่ บิดามารดาของข้าราชการ ลำมีหรือภริยาของข้าราชการ บุตรตามกฎหมายหรือบุตรบุญธรรมตามกฎหมาย

ค่าใช้จ่ายสวัสดิการของบุคคลดังกล่าวในข้อ 2.1.1 จะใช้หลักเกณฑ์ในการจัดสรร เข้าเป็นต้นทุนการบริหารโดยคำนึงถึงระยะเวลาในการดำเนินงานเช่นเดียวกัน

2.1.3 ค่าเบี้ยเลี้ยง หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่ให้เจ้าหน้าที่จากส่วนกลางใน เวลาไปตรวจเยี่ยมหรือแนะนำวิธีดำเนินงานแก่สาขาหรือให้บริการในการเลือกซื้อสัตว์แก่ผู้ประสงค์จะ บริจาคสัตว์ในส่วนท้องถิ่นมีอัตราวันละ 160 บาทสำหรับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานและวันละ 90 บาทสำหรับ คนขับรถ

2.2 ค่าใช้จ่ายสำนักงาน ได้แก่ ค่าใช้จ่ายประจำสำนักงานต่าง ๆ เช่น

2.2.1 ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง หมายถึง ค่าน้ำมันดีเซลที่ใช้ในการไปเปิดหรือดูแลสาขาแต่ละแห่งเพื่อให้คำแนะนำต่าง ๆ รวมทั้งการให้บริการในการเลือกซื้อสัตว์ให้กับผู้ประสงค์

จะบริจาคสัตว์ที่ยังไม่มีสัตว์เป็นของตนเองและที่ใช้ในการเดินทางไปดูแลกระบือที่ให้เกษตรกรเข้า
การเดินทางจะใช้รถกระบะ (รถปิคอัพ) สำหรับเจ้าหน้าที่ของส่วนกลางซึ่งใช้น้ำมันประมาณ 10
กิโลเมตรต่อลิตร และใช้รถจักรยานยนต์สำหรับเจ้าหน้าที่ในส่วนท้องถิ่นซึ่งใช้น้ำมันประมาณ 21
กิโลเมตรต่อลิตร (จากการสอบถามเจ้าหน้าที่หน่วยรถยนต์ กรมปศุสัตว์)

2.2.2 ค่าวัสดุสำนักงาน หมายถึง ค่าปากกา ดินสอ ยางลบ แบบฟอร์ม
ต่าง ๆ ฯลฯ

2.2.3 ค่าพิมพ์ใบรับเงินบริจาค

2.2.4 ค่าน้ำค่าไฟ

2.2.5 ค่าเสื่อมราคา หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่คำนวณขึ้นจากการใช้อาคารใน
การดำเนินงาน ซึ่งสถานที่ดำเนินงานของธนาคารโค-กระบือฯ ก็คือสถานที่ทำงานของคณะบุคคลของ
กรมปศุสัตว์ที่รับผิดชอบดำเนินงานทั้งในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น โดยพื้นที่อาคารที่ใช้สำหรับในส่วน
กลางประกอบด้วยห้องทำงานอธิบดีกรมปศุสัตว์ 40 ตารางเมตร ห้องรองอธิบดีฝ่ายสัตวบาล, ห้อง
ผู้อำนวยการกองสัตว์รักษ์ และห้องผู้อำนวยการกองคส่งมีพื้นที่ห้องละ 16 ตารางเมตร และครึ่งหนึ่ง
ของที่ตั้งกองบำรุงพันธุ์สัตว์ มีพื้นที่ 180 ตารางเมตร

สำหรับสถานที่ดำเนินงานของแต่ละสาขาหมายถึง ห้องทำงานของ
ปศุสัตว์จังหวัดมีพื้นที่ประมาณ 12 ตารางเมตร และห้องทำงานของปศุสัตว์อำเภอมีพื้นที่ประมาณ 10
ตารางเมตร สาขาของธนาคารโค-กระบือฯ ในปัจจุบันถือว่า สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดทุกแห่งเป็นสาขา
แต่ที่ดำเนินการในปี 2524 แล้วมีดังนี้ - จังหวัดสุพรรณบุรี อำเภอสามชุก

- จังหวัดระยอง อำเภอเมืองและอำเภอปลวกแดง

- จังหวัดปราจีนบุรี อำเภอสระแก้วและอำเภอดอนนาค

- จังหวัดลพบุรี อำเภอคูสำลย์

- จังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอนางรองและอำเภอละหานทราย

เนื่องจากไม่สามารถหาราคาก่อสร้างอาคาร ณ. วันที่สร้างของแต่ละอาคารได้จึงใช้ราคาค่าก่อสร้าง
ตามงบประมาณปี 2524 แทนในราคาตารางเมตรละ 3,800 บาท โดยคิดค่าเสื่อมราคาอาคาร

5% ต่อปี สำหรับรายละเอียดมูลค่าอาคารมีดังนี้¹

	จำนวนพื้นที่, (ตารางเมตร)	ราคาค่าก่อสร้าง ตามงบประมาณ (บาท : ตารางเมตร)	มูลค่าอาคาร(บาท)
อาคารของส่วนกลาง	268	3,800	1,018,400
" สาขาสุพรรณบุรี อำเภอสามชุก	22	3,800	83,600
" สาขาระยอง อำเภอเมืองและ- อำเภอปลวกแดง	32	3,800	121,600
" สาขาปราจีนบุรี อำเภอสระแก้ว- และอำเภอวัฒนานคร	32	3,800	121,600
" สาขาสกลนคร อำเภอภูมัย	22	3,800	83,600

หมายเหตุ ไม่คิดค่าก่อสร้างอาคารของจังหวัดบุรีรัมย์ เพราะกระเป๋ที่ให้อำเภออยู่ในความรับผิดชอบ
ของหน่วยงานทหารในจังหวัด

2.2.6 ค่าเสื่อมราคาเครื่องใช้สำนักงาน หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่คำนวณขึ้น
จากการใช้เครื่องใช้สำนักงานต่าง ๆ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ตู้เก็บเอกสาร ฯลฯ ทั้งในส่วนกลางและ
ส่วนท้องถิ่นโดยคิดค่าเสื่อมราคา 20% ต่อปี มูลค่าเครื่องใช้สำนักงานมีรายละเอียดดังนี้²

เครื่องใช้สำนักงานของส่วนกลาง	100,000 บาท
" " สาขาสุพรรณบุรี อำเภอสามชุก	8,000 บาท
" " สาขาระยอง อำเภอเมืองและอำเภอปลวกแดง	11,000 บาท
" " สาขาปราจีนบุรี อำเภอสระแก้วและอำเภอวัฒนานคร	11,000 บาท
" " สาขาสกลนคร อำเภอภูมัย	8,000 บาท

หมายเหตุ มูลค่าเครื่องใช้สำนักงานคิดตามราคาตลาดในปัจจุบันเพราะสินทรัพย์ส่วนใหญ่ไม่สามารถ
หาราคา ณ.วันที่ซื้อได้ และไม่คิดรวมของสาขาบุรีรัมย์ด้วยเหตุผลเกี่ยวกับการคิดค่าเสื่อมราคาอาคาร

^{1,2} สัมภาษณ์ ดาร์ ไหล่กา, เจ้าหน้าที่งานอาคารสถานที่ กรมปลัดสัตว์, 5 กุมภาพันธ์

2.2.7 ค่าเสื่อมราคารถยนต์และรถจักรยานยนต์ หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่คำนวณขึ้นจากการใช้รถยนต์และรถจักรยานยนต์ในการดำเนินงานของธนาคารโค-กระบือฯ รถยนต์ที่ใช้คือ รถกระบะ (รถปีคฉพ) ราคาประมาณคันละ 160,000 บาท (ซื้อเมื่อปี 2524) และรถจักรยานยนต์ ราคาประมาณคันละ 15,000 บาท (ใช้ราคาตลาดปี 2524) โดยคิดค่าเสื่อมราคา 20% ต่อปี

2.2.8 ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษารถยนต์และรถจักรยานยนต์ หมายถึง ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการการซ่อมแซม ค่าน้ำมันหล่อลื่น และค่าอะไหล่อุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น

การคำนวณต้นทุนในการดำเนินงานของธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ

เนื่องจากผู้วิจัยประสบปัญหาในการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการคำนวณต้นทุนในการดำเนินงาน: เพราะไม่มีการจดบันทึกเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายประเภทต่าง ๆ เพื่อการนิโคยครบถ้วน ดังนั้นข้อมูลที่รวบรวมได้จึงเป็นเพียงการประมาณขึ้นโดยอาศัยความจำของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเป็นสำคัญ และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงความเป็นจริงมากขึ้นจึงอาศัยข้อมูลจากแหล่งอื่น ๆ มาพิจารณาประกอบด้วย เช่น การสอบถามบริษัทรับขนส่งสัตว์เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมและบำรุงรักษารถบรรทุก เป็นต้น

อนึ่ง ในการคำนวณต้นทุนในการดำเนินงานของธนาคารโค-กระบือฯ ได้กำหนดสมมุติฐานบางประการเกี่ยวกับการเลี้ยงดูกระบือไว้ดังนี้

1. ผลพลอยได้ต่าง ๆ จากกระบือที่จะก่อให้เกิดรายได้ เช่น ลูกกระบือ มูลค่าซากที่ยายได้จะไม่นำมาพิจารณาเพื่อช่วยลดต้นทุน เพราะไม่อาจกำหนดมูลค่าที่แน่นอนสำหรับกระบือแต่ละตัวได้

2. อาหารสำหรับเลี้ยงดูกระบือ จะใช้อาหารหยาบจากการทำแปลงหญ้าเท่านั้น

รายละเอียดสำหรับการให้เข้ากระบือจำนวน 138 ตัวในปี 2524 มีดังนี้

สาขา	แหล่งที่มา	จำนวน(ตัว)	เดือนที่เริ่มดำเนินงาน	
บุรีรัมย์	อำเภอนางรอง	สถานบำรุงพันธุ์สัตว์ห้วยขวาง	10	มกราคม
	อำเภอละหานทราย	"	8	"
สุพรรณบุรี	อำเภอลำลูก	กาญจนบุรี	8	พฤษภาคม

	<u>ลำชา</u>	<u>แหล่งที่มา</u>	<u>จำนวน (ตัว)</u>	<u>เดือนที่เริ่มดำเนินงาน</u>
ระยอง	อำเภอเมือง	ปทุมธานี	2	มิถุนายน
	อำเภอปลวกแดง	"	24	"
ปราจีนบุรี	อำเภอสระแก้ว	"	20	"
	อำเภอวัฒนานคร	"	10	"
		สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ห้วยขวาง	6	"
		พิษณุโลก	10	"
สกลนคร	อำเภอกุสุมาลย์	ปทุมธานี	40	"

ระยะเวลาที่ฝากเลี้ยงที่สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ห้วยขวางจนส่งมอบกระบือให้เกษตรกรอยู่ในระหว่าง 1-2 เดือน ตัวเฉลี่ย 1.5 เดือนหรือ 45 วัน ส่วนกระบือที่นำมาจากแหล่งที่ได้รับบริจาค ได้แก่ จังหวัดพิษณุโลก ปทุมธานี และกาญจนบุรี ธนาคารโค-กระบือจะเลี้ยงดูในช่วงระหว่างการขนส่งจนส่งมอบให้เกษตรกรโดยให้เฉพาะอาหารหยาบเป็นระยะเวลาประมาณ 2-3 วัน ตัวเฉลี่ย 2.5 วัน ดังนั้นค่าใช้จ่ายอัตราตัวเฉลี่ยดังกล่าวในการคำนวณต้นทุน

วิธีการคำนวณต้นทุนในการดำเนินงานสำหรับการให้เข้ากระบือ 138 ตัวในปี 2524 มีดังนี้

1. ต้นทุนการให้เข้ากระบือ

1.1 ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูกระบือ

1.1.1 ค่าอาหารหยาบ กระบือ 1 ตัวกินหญ้าประมาณวันละ 30-40 กิโลกรัม ตัวเฉลี่ย 35 กิโลกรัม และต้นทุนการผลิตหญ้ากิโลกรัมละ 0.15 บาท (จากตารางที่ 1 หน้า 50) แสดงการคำนวณได้ดังนี้

ตารางที่ 2 สรุปลำนวนกระป๋องที่ให้อาหาร

หน่วย : ตัว

แหล่งที่มา, สาขา	สถานที่ฝากเลี้ยง	สถานที่ที่ได้รับบริจาค				รวม
	สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ หีบกวาง	กาญจนบุรี	ปทุมธานี	พิษณุโลก	รวม	
บุรีรัมย์ อำเภอนางรอง	10					18
	อำเภอละหานทราย	8				
สุพรรณบุรี อำเภอสามชุก		8			8	8
ระยอง อำเภอเมือง			2			26
	อำเภอปลวกแดง		24		26	
ปราจีนบุรี อำเภอสระแก้ว			20			46
	อำเภอวัฒนานคร	6	10	10	40	
สกลนคร อำเภอกุสุมาลย์			40		40	40
รวม	24				114	138

หมายเหตุ : จากรายละเอียดสำหรับกรำให้อาหารกระป๋อง หน้า 57

ตารางที่ 3 แสดงการคำนวณค่าอาหารหยาบ

หน่วย : บาท

แหล่งที่มา	จำนวนวันที่เลี้ยง ¹	จำนวนกระป๋อง (ตัว) ²	จำนวนหย้า (กก./วัน)	ต้นทุนการผลิตหย้า (บาท/กก.)	รวม ³
สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์หีบกวาง	45	24	35	0.15	5,670
สถานที่ที่ได้รับบริจาค	2.5	114	35	0.15	1,496.25
รวม					7,166.25

หมายเหตุ : 1 จากหน้า 58

2 จากตารางที่ 2 สรุปลำนวนกระป๋องที่ให้อาหาร

3 คำนวณจาก จำนวนวันที่เลี้ยง x จำนวนกระป๋อง x จำนวนหย้า (กก./วัน) x ต้นทุนการผลิตหย้า (บาท/กก.)

1.1.2 ค่าอาหารแร่ธาตุ ข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณมีดังนี้

จำนวนกระบือจากแหล่งที่ฝากเลี้ยง 24 ตัว (จากตารางที่ 2 หน้า 59)

จำนวนเดือนที่เลี้ยง 1.5 เดือน (จากหน้า 58)

ค่าอาหารแร่ธาตุเฉลี่ยตัวละ 50 บาท (จากข้อ 1.1.2 หน้า 51)

$$\text{ดังนั้น ค่าอาหารแร่ธาตุในปี 2524} = 24 \times \frac{1.5}{12} \times 50 = 150 \text{ บาท}$$

1.1.3 ค่าจ้างคนเลี้ยง ข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณมีดังนี้

จำนวนกระบือจากแหล่งที่ฝากเลี้ยง 24 ตัว (จากตารางที่ 2 หน้า 59)

จำนวนเดือนที่เลี้ยง 1.5 เดือน (จากหน้า 58)

ค่าจ้างคนเลี้ยงเฉลี่ยต่อกระบือ 1 ตัว = $\frac{1,080}{50} = 21.60$ ต่อเดือน

(จากข้อ 1.1.3 หน้า 51)

$$\text{ดังนั้น ค่าจ้างคนเลี้ยงในปี 2524} = 24 \times 1.5 \times 21.60 = 777.60 \text{ บาท}$$

1.1.4 ค่าวัคซีนและยาถ่ายพยาธิ แสดงการคำนวณได้ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงการคำนวณค่าวัคซีนและยาถ่ายพยาธิ

สาขา	จำนวนกระบือที่ให้เข้า (ตัว)	ค่าวัคซีนและยาถ่ายพยาธิอย่างละ 2 ครั้งต่อปี	จำนวนครั้งที่ฉีดวัคซีน ¹ และยาถ่ายพยาธิให้กระบือ	ค่าวัคซีนและยาถ่ายพยาธิสำหรับกระบือที่ให้เข้า
บุรีรัมย์	18	24	2	432
สุพรรณบุรี	8	24	1	96
ระยอง	26	24	1	312
ปราจีนบุรี	46	24	1	552
ลกลนคร	40	24	1	480
รวม	138			1,872

หมายเหตุ : -จำนวนกระบือที่ให้เข้าได้จากตารางที่ 2 หน้า 59

-ค่าวัคซีนและยาถ่ายพยาธิได้จากข้อ 1.1.4 หน้า 52

¹ สัมภาษณ์ ขำณรงค์ ยลนาบุตร, ปศุสัตว์อำเภอสระแก้ว จังหวัดปราจีนบุรี, 12 พฤศจิกายน

1.1.5 ค่าเสื่อมราคาโรงเรือน ข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณ มีดังนี้

มูลค่าโรงเรือน ¹	ค่าเสื่อมราคา 5% ต่อปี	ค่าเสื่อมราคาโรงเรือนต่อปี	ระยะเวลาใช้งาน ²	จำนวนกระบือ ³
(บาท)	(บาท/40 ตัว)	(บาท/ตัว)	(เดือน)	(ตัว)
200,000	10,000	250	1.5	24

หมายเหตุ : 1 จากข้อ 1.1.5 หน้า 52

2 จากหน้า 57

3 จากตารางที่ 2 หน้า 59

$$\text{ดังนั้น ค่าเสื่อมราคาโรงเรือนในปี 2524} = 250 \times \frac{1.5}{12} \times 24 = 750 \text{ บาท}$$

1.1.6 ค่าเสื่อมราคากระบือ แสดงการคำนวณได้ดังนี้

จากข้อมูลในข้อ 1.1.6 หน้า 52 จะได้

$$\text{ค่าเสื่อมราคากระบือ} = \frac{7,140}{10} = 714 \text{ บาทต่อปีต่อตัว}$$

ตารางที่ 5 แสดงการคำนวณค่าเสื่อมราคากระบือที่ให้เข้า

ลำชา	ค่าเสื่อมราคากระบือ 1 ตัว (บาท/ปี)	จำนวนกระบือ ที่ให้เข้า ¹ (ตัว)	ระยะเวลาที่ให้เข้า ในปี 2524 ² (เดือน)	รวมค่าเสื่อมราคา กระบือ (บาท)
บุรีรัมย์	714	18	12	12,852
สุพรรณบุรี	714	8	8	3,808
ระยอง	714	26	7	10,829
ปราจีนบุรี	714	46	7	19,159
ลพบุรี	714	40	7	16,660
รวม		138		63,308

หมายเหตุ : 1 จากตารางที่ 2 หน้า 59

2 จากรายละเอียดการให้เข้ากระบือ หน้า 57

1.2 ค่าขนย้ายกระป๋อง รายละเอียดเพื่อใช้คำนวณค่าขนย้ายกระป๋องสำหรับแต่ละสาขา มีดังนี้

ระยะทาง ¹			กิโลเมตร
กรุงเทพ - ทับทิม	กรุงเทพฯ - ทับทิม	กรุงเทพฯ - ทับทิม	122
ทับทิม - อ่างทอง	ทับทิม - อ่างทอง	ทับทิม - อ่างทอง	374
	- อ่างทอง - อ่างทอง	- อ่างทอง - อ่างทอง	414
	- อ่างทอง - อ่างทอง	- อ่างทอง - อ่างทอง	356
กาญจนบุรี	- อ่างทอง - อ่างทอง	- อ่างทอง - อ่างทอง	91
พิษณุโลก	- อ่างทอง - อ่างทอง	- อ่างทอง - อ่างทอง	772
ปทุมธานี	- อ่างทอง - อ่างทอง	- อ่างทอง - อ่างทอง	254
	- อ่างทอง - อ่างทอง	- อ่างทอง - อ่างทอง	194
	- อ่างทอง - อ่างทอง	- อ่างทอง - อ่างทอง	388
	- อ่างทอง - อ่างทอง	- อ่างทอง - อ่างทอง	358
	- อ่างทอง - อ่างทอง	- อ่างทอง - อ่างทอง	625

1.2.1 ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง แสดงการคำนวณได้ดังนี้

¹ กรมทางหลวง, "แผนภูมิระยะทางเป็นกิโลเมตรของประเทศไทย" (กรุงเทพมหานคร : กรมทางหลวง, [ม.ป.ป.]) (ฮัตสึนา)

ตารางที่ 6 แสดงการคำนวณค่าน้ำมันเชื้อเพลิงที่ใช้ในการขนย้ายกระบือ

	ระยะทาง ต่อเที่ยว (ไป-กลับ)	จำนวนเที่ยว ¹ (ไป-กลับ)	จำนวนวัน ² ที่ใช้ในการ ขนย้าย	ปริมาณน้ำมัน ³ ต่อเที่ยว (ลิตร)	ค่าน้ำมัน ⁴ เชื้อเพลิง (บาท)
ลำชาบุรีรัมย์					
จากกรุงเทพฯ-ทับทิม และ จากทับทิม-อำเภอนางรอง รวม 496 กม.	992	2	2	124	1,832.72
จากกรุงเทพฯ-ทับทิม และ จากทับทิม-อำเภอ- ละหานทราย รวม 536 กม.	1,072	1	1	134	990.26
ลำชาสุพรรณบุรี					
จากกาญจนบุรี-อำเภอสามชุก 91 กม.	182	1	1	22.75	168.12
ลำชาระยอง					
จากปทุมธานี-อำเภอเมือง 254 กม.	508	1	1	63.5	469.27
จากปทุมธานี-อำเภอปลวกแดง 194 กม.	388	3	3	48.5	1,075.25
ลำชาปราจีนบุรี					
จากปทุมธานี-อำเภอสระแก้ว 358 กม.	716	2	2	89.5	1,322.81
จากกรุงเทพฯ-ทับทิมและ จากทับทิม-อำเภอวัฒนานคร 478 กม.	956	1	1	119.5	883.11
จากพิษณุโลก-อำเภอวัฒนานคร 772 กม.	1,544	1	1	193	1,426.27

ตารางที่ 6 แสดงการคำนวณค่าน้ำมันเชื้อเพลิงที่ใช้ในการขนย้ายกระบือ (ต่อ)

	ระยะทาง ต่อเที่ยว (ไป-กลับ)	จำนวนเที่ยว ¹ (ไป-กลับ)	จำนวนวัน ² ที่ใช้ในการ ขนย้าย	ปริมาณน้ำมัน ³ ต่อเที่ยว (ลิตร)	ค่าน้ำมัน ⁴ เชื้อเพลิง (บาท)
<u>ลำชาปราจีนบุรี (ต่อ)</u>					
จากปทุมธานี-อำเภอวัฒนานคร 388 กม.	776	1	1	97	716.83
<u>ลำชาลั่นคร</u>					
จากปทุมธานี-อำเภอกุฉินารายณ์ 625 กม.	1,250	4	4	156.25	4,618.75
รวม		17	17		13,503.39

หมายเหตุ : 1,2 จากการสอบถามหัวหน้าสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ที่บึงวางและผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการบริหารฯ

3 คำนวณจากระยะทางต่อเที่ยวหารด้วย 8 (อัตราการใช้ น้ำมัน 8 กิโลเมตรต่อลิตร)

4 คำนวณจากปริมาณน้ำมันต่อเที่ยวคูณจำนวนเที่ยวคูณ 7.39 บาท (ค่าน้ำมันลิตรละ 7.39 บาท)

1.2.2 ค่าเบี่ยงคนขับรถ ข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณมีดังนี้

ค่าเบี่ยงวันละ 90 บาท (จากข้อ 1.2.2 หน้า 53)

จำนวนวันที่ใช้ในการขนย้ายกระบือ 17 วัน (จากตารางที่ 6)

$$\text{ค่าเบี่ยงคนขับรถ} = 90 \times 17 = 1,530 \text{ บาท}$$

1.2.3 ค่าเบี่ยงเจ้าหน้าที่ควบคุมรถ ข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณมีดังนี้

ค่าเบี่ยงวันละ 130 บาท (จากข้อ 1.2.3 หน้า 53)

จำนวนวันที่ใช้ในการขนย้ายกระบือ 17 วัน (จากตารางที่ 6)

$$\text{ค่าเบี่ยงเจ้าหน้าที่ควบคุมรถ} = 130 \times 17 = 2,210 \text{ บาท}$$

1.2.4 ค่าเสื่อมราคาถาวรทุก แสดงการคำนวณได้ดังนี้

มูลค่าถาวรทุก(บาท/คัน) ⁽¹⁾	ค่าเสื่อมราคา 20%ต่อปี ⁽²⁾	จำนวนวันที่ใช้งาน ⁽³⁾	ค่าเสื่อมราคาถาวรทุก ⁽⁴⁾
250,000	50,000	17	2,328.77

หมายเหตุ : (1), (2) จากข้อ 1.2.4 หน้า 53

(3) จากตารางที่ 6 หน้า 63

(4) จากการคำนวณโดยใช้ค่าเสื่อมราคาต่อปีคูณจำนวนวันที่ใช้งานหารด้วย 365 วัน

1.2.5 ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษาถาวรทุก แสดงการคำนวณได้ดังนี้

ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา - ต่อปีต่อคัน ¹	จำนวนวันที่ใช้งาน	ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษาที่ตัดสรรแล้ว
5,460	17	254.30

หมายเหตุ : - จำนวนวันที่ใช้งานได้จากตารางที่ 6 หน้า 63

- ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษาตัดสรรตามหลักเกณฑ์ คือ จำนวนวันที่ใช้งานเพื่อ
ธนาคารโค-กระบือฯ

2. ต้นทุนในการบริหาร

2.1 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน ในการคำนวณค่าใช้จ่ายประเภทนี้ ผู้วิจัยจะยึดหลักความมีนัยสำคัญ (Materiality) เป็นสำคัญ ดังนั้นจะมีค่าใช้จ่ายของเจ้าหน้าที่บางคนไม่นำมารวมคำนวณด้วยเพราะไม่คุ้มกับเวลาและค่าใช้จ่ายในการรวบรวมข้อมูลอีกทั้งปริมาณงานที่ท่าเพื่อธนาคารโค-กระบือฯ น้อยมากจนแทบจะประมาณเปอร์เซ็นต์เพื่อใช้ในการตัดสรรไม่ได้ เช่น นายอำเภอ สมาชิกสภาจังหวัดและผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น

วิธีการคำนวณ แสดงได้ดังนี้

¹ สัมภาษณ์ สุ่มชาย รัชต์สวัสดิ์, นักบัญชีต้นทุนบริษัทสหสามัคคีค้าสัตว์ จำกัด, 22 ธันวาคม 2524.

ตารางที่ 7 แสดงการคำนวณค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน

	เงินเดือน ⁽¹⁾ (บาท/เดือน)	ค่าใช้จ่าย ⁽²⁾ สวัสดิการ (บาท/ปี)	ระยะเวลา ดำเนินงาน (เดือน)	%ของงาน ¹ ที่ทำทั้งหมด	ค่าใช้จ่ายที่ จัดสรรแล้ว	ค่า เบี่ยง	รวมค่าใช้จ่าย เกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ ปฏิบัติงาน
อธิบดีกรมปลัดสัตว์	13,365	-	12	2%	3,207.60	-	3,207.60
รองอธิบดีฝ่ายสัตวบาล	9,785	-	12	2%	2,348.40	-	2,348.40
ผู้อำนวยการกองบำรุงพันธุ์สัตว์	10,745	-	12	3%	3,868.20	-	3,868.20
ผู้อำนวยการกองสัตว์รักษา	8,885	-	12	0.5%	533.10	-	533.10
ผู้อำนวยการกองคลัง	8,885	-	12	1%	1,066.20	-	1,066.20
หัวหน้างานโค	9,305	4,400	12	0.5%	580.30	-	580.30
หัวหน้างานกระบือ	7,265	3,600	12	0.5%	453.90	-	453.90
นายสุพจน์ ศรีนิเวศน์	8,885	3,000	12	1%	1,096.20	-	1,096.20
นายสัตวแพทย์ถวัลย์ วรรณกุล	6,905	600	12	3%	2,503.80	800	3,303.80
นายสนั่น อุลกัททะ	6,545	4,118	12	20%	16,531.60	1,600	18,131.60
นายผดุง สู่เตชะ	4,925	2,900	12	60%	37,200.00	4,000	41,200.00
ปลัดสัตว์จังหวัดสุพรรณบุรี	7,265	-	8	2%	1,162.40	-	1,162.40
ปลัดสัตว์จังหวัดลพบุรี	8,465	1,800	7	2%	1,206.10	-	1,206.10
ปลัดสัตว์จังหวัดระยอง	6,245	4,200	7	2%	923.30	-	923.30
ปลัดสัตว์จังหวัดปราจีนบุรี	6,545	1,600	7	2%	934.97	-	934.97

ตารางที่ 7 แสดงการคำนวณค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน (ต่อ)

	เงินเดือน ⁽¹⁾ (บาท/เดือน)	ค่าใช้จ่าย ⁽²⁾ สวัสดิการ (บาท/ปี)	ระยะเวลา ดำเนินงาน (เดือน)	%ของงาน ¹ ที่ทั้งหมด	ค่าใช้จ่ายที่ จัดสรรแล้ว	ค่า เบี้ยเลี้ยง	รวมค่าใช้จ่าย เกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ ปฏิบัติงาน
ปลัดสัตว์อำเภอสามชุก สุพรรณบุรี	3,805	425	8	10%	3,072.33	-	3,072.33
ปลัดสัตว์อำเภอกุสุมาลย์ ลักลนคร	2,385	216	7	10%	1,682.10	-	1,682.10
ปลัดสัตว์อำเภอเมือง ระยอง	3,225	-	7	10%	2,257.50	-	2,257.50
ปลัดสัตว์อำเภอปลวกแดง ระยอง	3,405	-	7	10%	2,383.50	-	2,383.50
ปลัดสัตว์อำเภอสระแก้ว ปราจีนบุรี	2,505	-	7	10%	1,753.50	-	1,753.50
ปลัดสัตว์อำเภอวัฒนานคร ปราจีนบุรี	3,225	-	7	10%	2,257.50	-	2,257.50
เจ้าหน้าที่พิมพ์ดีด	2,145	-	12	20%	5,148.00	-	5,148.00
คนขับรถ	1,265	-	12	10%	1,518.00	3,600	5,118.00
รวม					93,688.50	10,000	103,688.50

ที่มา : (1), (2) ทะเบียนถือจ่ายของกองช่างพันธุ์สัตว์ กองคส่งและกองสัตว์รักษา กรมปลัดสัตว์

¹ สัมภาษณ์ ผดุง ลูเตชะ, ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการบริหารฯ, 2 มกราคม 2525.

นางงศ์ กิ่งสัมฤทธิ์, ปลัดสัตว์จังหวัดสุพรรณบุรี, 10 พฤศจิกายน 2524.

2.2 ค่าใช้จ่ายสำนักงาน ใต้แก่

2.2.1 ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง รายละเอียดเพื่อใช้ในการคำนวณค่าน้ำมันเชื้อ

เพลิง มีดังนี้

ระยะทาง ¹ กรุงเทพฯ	- ปทุมธานี	46	กิโลเมตร
	- กาญจนบุรี	126	"
	- อำเภอลำลูกก ลูพรรณบุรี	192	"
	- อำเภอเมือง ระยอง	208	"
	- อำเภอปลวกแดง ระยอง	148	"
	- อำเภอลำกระแก้ว ปราจีนบุรี	394	"
	- อำเภอวัฒนานคร ปราจีนบุรี	410	"
	- อำเภอกุฉินารายณ์ สกลนคร	821	"

¹ กรมทางหลวง, "แผนภูมิระยะทางเป็นกิโลเมตรของประเทศไทย" (กรุงเทพมหานคร :

กรมทางหลวง, [ม.ป.ป.]) (จัดสำเนา)

ตารางที่ 8 แสดงการคำนวณค่าน้ำมันเชื้อเพลิงที่ใช้ในการบริหาร

รายละเอียด	ระยะทางต่อเที่ยว (ไป-กลับ)	จำนวนเที่ยว ¹ (ไป-กลับ)	จำนวนวันที่ใช้ ² ในการเดินทาง	ปริมาณน้ำมันที่ใช้ ⁽¹⁾ ต่อเที่ยว (ลิตร)	ค่าน้ำมันที่ใช้ ⁽²⁾ ทั้งสิ้น (บาท)
<u>การให้บริการช่วยเหลือสัตว์</u>					
จากกรุงเทพฯ - ปทุมธานี 46 กม.	92	10	10	9.2	679.88
จากกรุงเทพฯ - กาญจนบุรี 126 กม.	252	3	3	25.2	558.68
<u>การตรวจเยี่ยมของส่วนกลาง</u>					
จากกรุงเทพฯ - อำเภอสามชุก - สุพรรณบุรี 192 กม.	384	7	7	38.4	1,986.43
จากกรุงเทพฯ - อำเภอปลวกแดง- อำเภอเมือง ระยอง 208 กม.	416	3	6	41.6	922.27
จากกรุงเทพฯ - อำเภอปลวกแดง- ระยอง 148 กม.	296	2	2	29.6	437.49
จากกรุงเทพฯ - อำเภอสระแก้ว - อำเภอวัฒนานคร ปราจีนบุรี 410 กม.	820	5	10	82.0	3,029.90
จากกรุงเทพฯ - อำเภอกุสุมาลย์ ลพบุรี 821 กม.	1,642	2	2	164.2	2,426.88
ยอดยกไป หน้า 86			40		10,041.53

ตารางที่ 8 แสดงการคำนวณค่าน้ำมันเชื้อเพลิงที่ใช้ในการบริหาร (ต่อ)

รายละเอียด	ระยะทางต่อเที่ยว (ไป-กลับ)	จำนวนเที่ยว ¹ (ไป-กลับ)	จำนวนวันที่ใช้ ² ในการเดินทาง	ปริมาณน้ำมันที่ใช้ ⁽¹⁾ ต่อเที่ยว (ลิตร)	ค่าน้ำมันที่ใช้ ⁽²⁾ ทั้งสิ้น (บาท)
ยอดยกมา			40		10,041.53
<u>การตรวจเยี่ยมของส่วนท้องถิ่น</u>					
สุพรรณบุรี อำเภอสามชุก	70	8	8	3.33	196.87
ระยอง อำเภอเมือง	70	7	7	3.33	172.26
อำเภอปลวกแดง	70	7	7	3.33	172.26
ปราจีนบุรี อำเภอสระแก้ว	70	7	7	3.33	172.26
อำเภอวัฒนานคร	70	7	7	3.33	172.26
สกลนคร อำเภอกุสุมาลย์	70	7	7	3.33	172.26
รวม			83		11,099.70

หมายเหตุ : (1) คำนวณจากระยะทางต่อเที่ยวหารด้วย 10 (อัตราการใช้น้ำมัน 10 กม.ต่อลิตร) สำหรับส่วนกลางและระยะทางต่อเที่ยว
หารด้วย 21 (อัตราการใช้น้ำมัน 21 กม.ต่อลิตร) สำหรับส่วนท้องถิ่น

(2) คำนวณจากปริมาณน้ำมันที่ใช้ต่อเที่ยว x จำนวนเที่ยว x 7.39 บาท (ค่าน้ำมันลิตรละ 7.39 บาท)

^{1,2} สัมภาษณ์ ผดุง สุเตชะ, ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการบริหารฯ, 2 มกราคม 2525.

ปรีชา ประคองศิลป์, ปศุสัตว์อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง, 11 พฤศจิกายน 2524

2.2.2 ค่าวัสดุสำนักงาน สำหรับปี 2524 มีดังนี้

ส่วนกลาง ¹		2,500 บาท
ส่วนท้องถิ่น ²		
	: สาขา สุพรรณบุรี อำเภอสามชุก	150 บาท
	ปราจีนบุรี อำเภอวัฒนานครและอำเภอสระแก้ว	300 "
	ระยอง อำเภอเมืองและอำเภอปลวกแดง	300 "
	สกลนคร อำเภอกลุ่มมาลัย	<u>150 "</u>
รวม ค่าวัสดุสำนักงาน		<u>3,400 "</u>

2.2.3 ค่าพิมพ์ใบรับเงินบริจาค ในปี 2524 มีจำนวน 9,000 บาท

2.2.4 ค่าน้ำค่าไฟ หมายถึง ค่าใช้จ่ายดำเนินการใช้น้ำประปาและไฟฟ้าที่ทุกหน่วยงานของกรมปลัดสัตว์ใช้ หลักเกณฑ์การตัดสรรค่าใช้จ่ายนี้เข้าเป็นต้นทุนในการบริหารที่เหมาะสม คือ จำนวนหน่วยที่ใช้สำหรับแต่ละหน่วยงาน แล้วจึงตัดสรรตามจำนวนคนในแต่ละหน่วยงานอีกครั้งหนึ่ง แต่เนื่องจากเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินงานเพื่อธนาคารโค-กระบือฯ มีจำนวนน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนเจ้าหน้าที่ทั้งหมด ถ้าจะทำการตัดสรรก็จะได้รับค่าใช้จ่ายมาจำนวนน้อยซึ่งไม่คุ้มกับเวลาและค่าใช้จ่ายในการตัดสรร จึงไม่มีผลทำให้ต้นทุนผิดไปจากความจริงเท่าใด ดังนั้นในการวิจัยนี้จะไม่นำค่าใช้จ่ายด้านนี้มารวมคำนวณด้วย

2.2.5 ค่าเสื่อมราคาอาคาร แสดงการคำนวณได้ดังนี้

¹ สัมภาษณ์ ผดุง สุเตชะ, ผู้ช่วยเลขานุการคณะอนุกรรมการบริหารฯ, 7 ธันวาคม 2524.

² สัมภาษณ์ สยาม วรเศรษฐ์โสภณ, ปลัดสัตว์อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี, 10 พฤศจิกายน

ตารางที่ 9 แสดงการคำนวณค่าเสื่อมราคาอาคาร

	มูลค่าอาคาร ¹ (บาท)	ค่าเสื่อมราคา 5% ต่อปี (บาท)	ระยะเวลาใช้งาน ² (เดือน)	ค่าเสื่อมราคาอาคาร (บาท)
อาคารของส่วนกลาง	1,018,400	50,920	12	50,920.00
" สาขาสุพรรณบุรี	83,600	4,180	8	2,786.67
" สาขาระยอง	121,600	6,080	7	3,546.67
" สาขาปราจีนบุรี	121,600	6,080	7	3,546.67
" สาขาสุพรรณบุรี	83,600	4,180	7	2,438.33
รวม	1,428,800	71,440		63,238.34

หมายเหตุ : 1 จากรายละเอียดมูลค่าอาคาร หน้า 56

2 จากตารางที่ 7 หน้า 66

2.2.6 ค่าเสื่อมราคาเครื่องใช้สำนักงาน แสดงการคำนวณได้ดังนี้

ตารางที่ 10 แสดงการคำนวณค่าเสื่อมราคาเครื่องใช้สำนักงาน

	มูลค่าเครื่องใช้ ¹ สำนักงาน (บาท)	ค่าเสื่อมราคา 20% ต่อปี (บาท)	ระยะเวลา ² ใช้งาน (เดือน)	ค่าเสื่อมราคา เครื่องใช้- สำนักงาน (บาท)
เครื่องใช้สำนักงานของส่วนกลาง	100,000	20,000	12	20,000.00
" สาขาสุพรรณบุรี	8,000	1,600	8	1,066.67
สาขาระยอง	11,000	2,200	7	1,283.33
สาขาปราจีนบุรี	11,000	2,200	7	1,283.33
สาขาสุพรรณบุรี	8,000	1,600	7	933.33
รวม	138,000	27,000		24,566.66

หมายเหตุ : 1 จากรายละเอียดมูลค่าเครื่องใช้สำนักงาน หน้า 56

2 จากตารางที่ 7 หน้า 66

2.2.7 ค่าเสื่อมราคารถยนต์และรถจักรยานยนต์ คำนวณได้ดังนี้

ตารางที่ 11 แสดงการคำนวณค่าเสื่อมราคารถยนต์และรถจักรยานยนต์

	มูลค่า ¹ (บาท)	ค่าเสื่อมราคา 20% ต่อปี (บาท)	ระยะเวลาใช้งาน ² (วัน)	ค่าเสื่อมราคา (บาท)
รถยนต์	160,000	32,000	40	3,506.85
รถจักรยานยนต์	15,000	3,000	43	353.43
รวม	175,000	35,000	83	3,860.28

หมายเหตุ :

- 1 จากรายละเอียดในข้อ 2.2.7 หน้า 57
- 2 จากตารางที่ 8 ย่อจำนวนวัน หน้า 69 โดยจำนวนที่ใช้รถยนต์คำนวณจากจำนวนวันที่ใช้สำหรับการให้บริการช่วยเหลือซื้อสัตว์และการตรวจเยี่ยมของส่วนกลาง ส่วนจำนวนวันที่ใช้รถจักรยานยนต์คำนวณจากจำนวนวันที่ใช้ในการตรวจเยี่ยมของส่วนท้องถิ่น

2.2.8 ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษารถยนต์และรถจักรยานยนต์ เนื่องจาก

รถยนต์ที่ใช้เป็นรถใหม่ ดังนั้นค่าซ่อมแซมสำหรับการใช้ในปีแรกจึงไม่มี จะมีเพียงค่าบำรุงรักษาประมาณ 2,000 บาทต่อปีต่อคัน (จากการสอบถามเจ้าหน้าที่หน่วยรถยนต์กรมปศุสัตว์) สำหรับรถจักรยานยนต์ที่ใช้ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในส่วนท้องถิ่นโดยเฉลี่ยจะเสียค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมและบำรุงรักษาประมาณคันละ 3,000 บาทต่อปี (จากการสอบถามปศุสัตว์อำเภอปลวกแดง)

ค่าใช้จ่ายดังกล่าวจะต้องนำมาจัดสรรเป็นต้นทุนในการบริหาร โดยให้หลักเกณฑ์ คือระยะเวลาที่ใช้งาน ซึ่งคำนวณได้ดังนี้

ตารางที่ 12 แสดงการคำนวณค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษารถยนต์และรถจักรยานยนต์

	ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา (บาท/ปี)	ระยะเวลาใช้งาน ¹ (วัน)	ค่าใช้จ่ายที่จัดสรรแล้ว
รถยนต์	2,000	40	219.18
รถจักรยานยนต์	3,000	43	353.43
รวม	5,000	83	572.61

หมายเหตุ : 1 จากตารางที่ 11

สรุปการคำนวณต้นทุนในการดำเนินงานของธนาคารโค-กระบือฯ ประจำปี 2524 ได้ดังนี้

ต้นทุนการให้เช่ากระบือ

ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูกระบือ :-

ค่าอาหารหยวก	7,166.25	
ค่าอาหารแร่ธาตุ	150.00	
ค่าจ้างคนเลี้ยง	777.60	
ค่าวัคซีนและยาถ่ายพยาธิ	1,872.00	
ค่าเสื่อมราคาโรงเรือน	750.00	
ค่าเสื่อมราคากระบือ	<u>63,308.00</u>	74,023.85

ค่าขนย้ายกระบือ :-

ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	13,503.39	
ค่าเบี้ยเลี้ยงคนขับรถ	1,530.00	
ค่าเบี้ยเลี้ยงเจ้าหน้าที่ควบคุมรถ	2,210.00	
ค่าเสื่อมราคารถบรรทุก	2,328.77	
ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษารถบรรทุก	<u>254.30</u>	<u>19,826.46</u>

รวมต้นทุนการให้เช่ากระบือ

93,850.31

ต้นทุนในการบริหาร

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน :-

เงินเดือนและค่าใช้จ่ายสวัสดิการ	93,688.50	
ค่าเบี้ยเลี้ยง	<u>10,000.00</u>	103,688.50

ค่าใช้จ่ายสำนักงาน :-

ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	11,099.70	
ค่าวัสดุสำนักงาน	3,400.00	
ค่าพิมพ์ใบรับเงินบริจาค	9,000.00	
ค่าเสื่อมราคาอาคาร	63,238.34	
ค่าเสื่อมราคาเครื่องใช้สำนักงาน	24,566.66	
ค่าเสื่อมราคารถยนต์และรถจักรยานยนต์	3,860.28	
ค่าซ่อมแซมและบำรุงรถยนต์และรถจักรยานยนต์	<u>572.61</u>	<u>115,737.59</u>

รวมต้นทุนในการบริหาร

219,426.09

รวมต้นทุนในการดำเนินงาน

313,276.40 บาท

การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของธนาคารโค-กระบือฯ

1. การเปรียบเทียบรายได้และต้นทุนในการดำเนินงาน

จากการรวบรวมและคำนวณต้นทุนในการดำเนินงานทุกประเภทประจำปี 2524 ดังที่กล่าวแล้ว สามารถแสดงรายละเอียดเพื่อใช้เปรียบเทียบกับรายได้จากค่าเช่ากระบือ ได้ดังนี้

	<u>ต้นทุนรวม(บาท)</u>	<u>ต้นทุนต่อกระบือให้- เช่า 1 ตัว(บาท)</u>	<u>ร้อยละของ- ต้นทุนทั้งหมด</u>
ต้นทุนการให้เช่ากระบือ:-			
ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดู	74,023.85	536.40	23.63
ค่าขนย้าย	<u>19,826.46</u>	<u>143.67</u>	<u>6.33</u>
รวมต้นทุนการให้เช่ากระบือ	93,850.31	680.07	29.96
ต้นทุนในการบริหาร:-			
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่-			
ปฏิบัติงาน	103,688.50	751.37	33.10
ค่าใช้จ่ายสำนักงาน	<u>115,737.59</u>	<u>838.68</u>	<u>36.94</u>
รวมต้นทุนในการบริหาร	<u>219,426.09</u>	<u>1,590.05</u>	<u>70.04</u>
รวมต้นทุนในการดำเนินงาน	<u>313,276.40</u>	<u>2,270.12</u>	<u>100.00</u>

จากข้อมูลข้างต้นนำมาใช้เปรียบเทียบกับรายได้จากการให้เช่ากระบือ 1 ตัวได้ดังนี้

รายได้จากค่าเช่า	700.00
หัก ต้นทุนการให้เช่ากระบือ	<u>680.07</u>
กำไรขั้นต้น	19.93
หัก ต้นทุนในการบริหาร	<u>1,590.05</u>
ขาดทุนจากการให้เช่ากระบือ 1 ตัว	<u>(1,570.12)</u> บาท

จะเห็นได้ว่า ต้นทุนในการดำเนินงานจะเป็นต้นทุนการบริหารถึงร้อยละ 70.04 ของต้นทุนทั้งหมด จึงมีผลทำให้เกิดการขาดทุนในการให้เช่ากระบือถึงตัวเลข 1,570.12 บาท

2. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน (Break-Even Analysis)

จุดคุ้มทุน (break-even point) หมายถึงจุดที่เกิดจากการดำเนินการผลิตมีรายได้เท่ากับค่าใช้จ่ายพอดี การวิเคราะห์จุดคุ้มทุนเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุน ปริมาณและกำไร ซึ่งจะช่วยให้ประโยชน์ในการช่วยตัดสินใจเกี่ยวกับแผนกำไรว่ากิจการควรจะผลิตใน ปริมาณเท่าไร สิ่งจะได้กำไรตามต้องการหรือกิจการควรจะผลิตในปริมาณเท่าไรสิ่งจะได้รับรายได้ เท่ากับค่าใช้จ่ายพอดี

การวิเคราะห์จุดคุ้มทุนสำหรับการดำเนินงานของธนาคารโค-กระบือฯ จะวิเคราะห์ เพื่อศึกษาถึงจำนวนกระบือที่ให้เข้าและอัตราค่าบริการในการเช่ากระบือ ซึ่งจะทำให้ธนาคารโค- กระบือฯ ได้รับรายได้เท่ากับค่าใช้จ่ายพอดี

ในการคำนวณจุดคุ้มทุน จะมีรูปสมการดังนี้

$$\text{รายได้จากการให้เช่ากระบือ} = \text{ต้นทุนคงที่} + \text{ต้นทุนแปรได้}$$

รายได้จากการให้เช่ากระบือ คำนวณได้จากอัตราค่าบริการคูณด้วยจำนวนกระบือ ที่ให้เช่า ส่วนต้นทุนคงที่บวกต้นทุนแปรได้ ก็คือ ต้นทุนในการดำเนินงานทั้งหมด ดังนั้นจากสมการ ข้างต้นอาจแสดงได้อีกรูปหนึ่ง คือ

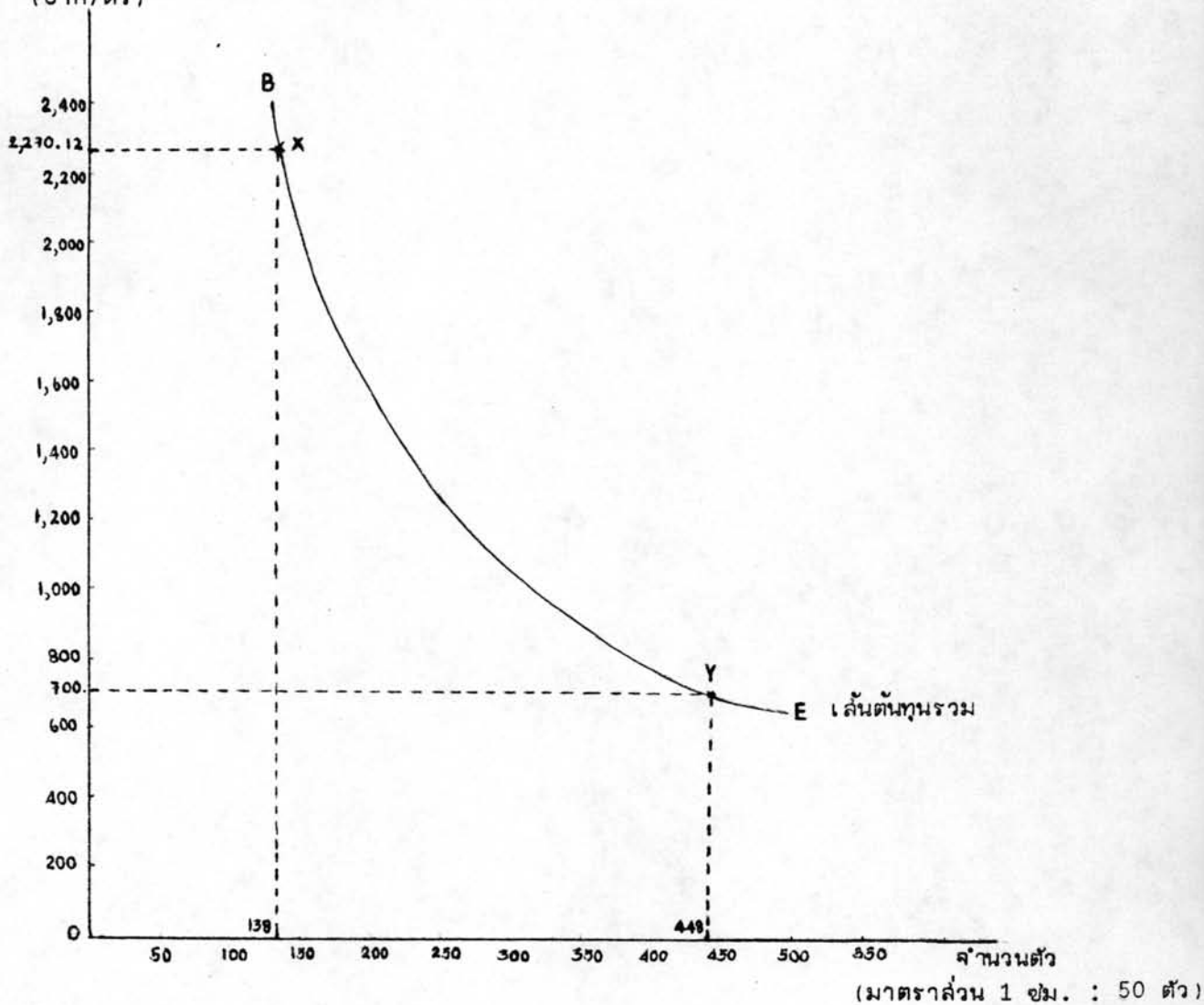
$$\text{จำนวนกระบือที่ให้เข้า} \times \text{อัตราค่าบริการ} = \text{ต้นทุนรวม}$$

2.1 การคำนวณเพื่อหาจำนวนกระบือที่ให้เข้า

ข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณ:-

สมมติจำนวนกระบือที่ให้เข้า	=	x	ตัว
อัตราค่าบริการ	=	700	บาท
ต้นทุนรวม	=	313,276.40	บาท
จากสมการจะได้	700 x	=	313,276.40 "
	x	=	447.54 "
จำนวนกระบือที่ให้เข้า ณ.จุดคุ้มทุน	=	448	ตัว

รูปที่ 6 กราฟแสดงจุดเสมอตัวในการดำเนินงานของธนาคารโค-กระบือฯ ประจำปี 2524
อัตราค่าเช่า (บาท/ตัว) (มาตราส่วน 1 ซม. : 200 บาท)

จากกราฟแสดงให้เห็นว่า ทุก ๆ จุดบนเส้น BE จะเป็นจุดเสมอตัว และทุก ๆ จุดที่อยู่ใต้เส้น BE จะทำให้ขาดทุนหรือทุก ๆ จุดที่อยู่เหนือเส้น BE จะทำให้ได้กำไร เช่น ที่จุด x หมายความว่า ถ้าให้เช่ากระบือ 138 ตัว ต้องให้เช่าในอัตราตัวละ 2,270.12 บาท หรือถ้ากำหนดอัตราค่าเช่าตัวละ 2,270.12 บาท จะต้องให้เช่า 138 ตัว ซึ่งจะทำให้รายได้เท่ากับค่าใช้จ่ายพอดี แต่ถ้าต้องการให้ได้กำไรจะต้องให้เช่ากระบือมากกว่า 138 ตัว หรือ ถ้ากำหนดอัตราค่า

เข้ากระป๋องตัวละ 700 บาท จะต้องให้เข้ากระป๋อง 448 ตัว ซึ่งจะคุ้มทุน หรือถ้าต้องการให้ได้กำไร
ณ.อัตราค่าเช่า 700 บาทต่อตัวจะต้องให้เข้ามากกว่า 448 ตัว และในทางกลับกันถ้าต้องการให้เข้า
กระป๋อง 448 ตัวและให้ได้กำไร จะต้องกำหนดอัตราค่าเช่ากระป๋องสูงกว่า 700 บาทต่อปี เป็นต้น

3. การกำหนดอัตราค่าบริการในการให้เข้ากระป๋อง

เนื่องจากรณาคารโค-กระป๋องฯ ประสบปัญหาในเรื่องกำลังเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน
ดังนั้นการจะเพิ่มจำนวนกระป๋องที่ให้เกษตรกรเช่าในบัจฉลุนคงเป็นไปได้ยาก ด้วยเหตุนี้จึงจะทำการ
วิเคราะห์เฉพาะเรื่องการกำหนดอัตราค่าบริการในการให้เข้ากระป๋องเท่านั้น

การกำหนดอัตราค่าบริการดังที่แสดงในการวิเคราะห์จุดเสมอตัวเป็นวิธีการตั้งอัตรา
ค่าบริการโดยใช้ต้นทุนเต็ม (Full-cost Pricing) เป็นเกณฑ์ (ต้นทุนเต็ม หมายถึง ต้นทุน
ทั้งหมดในการดำเนินงาน ได้แก่ต้นทุนในการให้เข้ากระป๋องและต้นทุนการบริหาร) ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งในการ
พิจารณาก่อนที่จะมีการกำหนดราคาขาย ในทางปฏิบัติการกำหนดอัตราค่าบริการหรือราคาขาย
อาจจะไม่คำนึงถึงต้นทุนทั้งหมด อาจคิดเฉพาะต้นทุนบางประเภท เช่น ต้นทุนแปรได้ ต้นทุนหน่วยสุดท้าย
หรืออาจจะไม่นำต้นทุนทุกประเภทมาประกอบการพิจารณาตั้งราคาเลยก็ได้ เพราะยังมีปัจจัย
อื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับต้นทุนแต่มีอิทธิพลต่อการตั้งราคาอีกหลายปัจจัย เช่น ลักษณะของอุตสาหกรรม
ภาวะเศรษฐกิจ และสภาพการแข่งขัน เป็นต้น¹ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า ต้นทุนเป็นปัจจัยสำคัญในการตั้ง
ราคาขายปัจจัยหนึ่งเท่านั้น แต่มิได้เป็นปัจจัยเดียวที่มีอิทธิพลต่อการตั้งราคา

จากการคำนวณหาอัตราค่าบริการในการให้เข้ากระป๋อง ณ.จุดเสมอตัวโดยใช้ต้นทุนเต็มที่
รณาคารโค-กระป๋องฯ จะต้องกำหนดอัตราค่าบริการในการให้เข้ากระป๋องถึงตัวละ 2,270.12 บาท
ต่อปี จะมีผลทำให้อัตราค่าเช่าของรณาคารโค-กระป๋องฯ สูงมากและสูงกว่าอัตราค่าเช่ากระป๋องของ
เอกชนในบางท้องถิ่น และที่สำคัญคือรณาคารโค-กระป๋องฯ ไม่ไปกิจการที่มุ่งหวังกำไรแต่ตั้งขึ้น
โดยมีจุดประสงค์ที่จะช่วยเหลือเกษตรกรที่ยากจนได้มีโอกาสเช่ากระป๋องไปใช้งานในราคาถูก รวม

¹มนตรี แยมป์, "การกำหนดราคาจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องหนังของวิทยาลัยอาชีวศึกษาของ
รัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ แผนกวิชาการบัญชี บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), หน้า 84.

ทั้งรัฐบาลไม่มีนโยบายที่จะดำเนินการสดตั้งธนาคารโค-กระบือฯ เป็นหน่วยงานอิสระอีกหน่วยหนึ่ง แยกจากกรมปศุสัตว์ ดังนั้นวิธีการกำหนดอัตราค่าบริการโดยไปต้นทุนเดิม จึงไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้

วิธีการกำหนดอัตราค่าบริการอีกวิธีหนึ่งที่จะนำมาประกอบการพิจารณา คือ วิธีที่คำนึงถึง ต้นทุนแปรได้ทั้งหมด จากต้นทุนการดำเนินงานที่คำนวณได้ทั้งหมดดังที่แสดงในหน้า 74 จะแยกเป็นต้นทุนคงที่และต้นทุนแปรได้ ได้ดังนี้

ตารางที่ 13 แสดงต้นทุนคงที่และต้นทุนแปรได้ในการดำเนินงาน

	ต้นทุนคงที่		ต้นทุนแปรได้		
		ต้นทุนคงที่ รวม (บาท)		ต้นทุนแปรได้ รวม (บาท)	ต้นทุนแปรได้ต่อ กระป๋องให้เข้า 1 ตัว
ต้นทุนการให้เข้ากระป๋อง	ค่าเสื่อมราคาโรงเรือน	750.00	ค่าอาหารหยาบ	7,166.25	
	ค่าเสื่อมราคากะป๋อง	63,308.00	ค่าอาหารแร่ธาตุ	150.00	
	ค่าเสื่อมราคารถบรรทุก	2,328.77	ค่าจ้างคนเลี้ยง	777.60	
			ค่าวัคซีนและยาถ่ายพยาธิ	1,872.00	
			ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	13,503.39	
			ค่าเบี้ยเลี้ยงคนขับรถ	1,530.00	
			ค่าเบี้ยเลี้ยงเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมรถ	2,210.00	
			ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษารถบรรทุก	254.30	
	รวม	66,386.77	รวม	27,463.54	199.01
ต้นทุนในการบริหาร	เงินเดือนและค่าใช้จ่าย- สวัสดิการ	93,688.50	ค่าเบี้ยเลี้ยง	10,000.00	
	ค่าเสื่อมราคาอาคาร	63,238.34	ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	11,099.70	
	ค่าเสื่อมราคาเครื่องใช้- สำนักงาน	24,566.66	ค่าวัสดุสำนักงาน	3,400.00	
	ค่าเสื่อมราคารถยนต์และ- รถจักรยานยนต์	3,860.28	ค่าพิมพ์ใบรับเงินบริจาค	9,000.00	
			ค่าซ่อมแซมรถยนต์และ- รถจักรยานยนต์	572.61	
	รวม	185,353.78	รวม	34,072.31	246.90

จะได้ต้นทุนแปรได้ทั้งหมดต่อการให้เข้ากระบือ 1 ตัว = $199.01 + 246.90$ บาท
 = 445.91 บาท เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราค่าบริการที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ธนาคารโค-กระบือฯ จะ
 ผิดกว่าจากการให้เข้ากระบือตัวละ = $700 - 445.91 = 254.09$ บาท

จึงอาจกล่าวได้ว่าอัตราค่าบริการในการให้เข้ากระบือในปัจจุบันของธนาคารโค-กระบือ
 เป็นอัตราที่เหมาะสม แม้ว่าวิธีการกำหนดอัตราค่าบริการจะไม่ได้ใช้ต้นทุนเป็นเกณฑ์ในการตั้งราคา
 ก็ตาม ทั้งนี้เพราะ

1. การตั้งอัตราค่าบริการให้คุ้มทั้งต้นทุนคงที่และต้นทุนแปรได้ จะทำให้อัตราค่า
 เข้าสูงมากและอาจจะสูงกว่าอัตราค่าเช่าทั่วไปได้
2. อัตราค่าเช่าในปัจจุบันสามารถทำให้ธนาคารโค-กระบือฯ ดำเนินงานได้ตาม
 วัตถุประสงค์ คือ ช่วยเหลือให้เกษตรกรที่ยากจนได้เข้ากระบือใช้งานในราคาถูก ซึ่งในความเป็น
 จริงก็เป็นอัตราที่ต่ำกว่าอัตราค่าเช่าของเอกชนทั่วไป และเมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนแปรได้
 ธนาคารโค-กระบือฯ ก็ยังมีรายได้ส่วนหนึ่งเหลือเพื่อใช้ในการดำเนินงาน หรือเมื่อเปรียบเทียบกับ
 อัตราค่าเช่ากับต้นทุนขั้นต้นต่อตัว (ต้นทุนการให้เข้ากระบือ) ซึ่งรวมค่าเสื่อมราคาโรงเรือน ค่า
 เสื่อมราคากระบือ และค่าเสื่อมราคารถบรรทุกแล้วก็ยังคุ้มทุน